

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Хмельницької обласної
ради

 Віолета ЛАБАЗЮК

Розпорядження голови
Хмельницької обласної ради

« 7 » УКРАЇНИ 2023 р.

№ 78/2023-0

СТАТУТ

Славутського ліцею II-III ступенів

Хмельницької обласної ради

(нова редакція)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Цей Статут розроблений відповідно до вимог чинного законодавства України і є документом, який регламентує діяльність Славутського ліцею II-III ступенів Хмельницької обласної ради.

1.2. Повне найменування: Славутський ліцей II-III ступенів Хмельницької обласної ради, скорочене найменування – Славутський обласний ліцей (Далі – Ліцей).

1.3. Ліцей перебуває у комунальній власності, є об'єктом спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Хмельницької області. Засновником Ліцею є Хмельницька обласна рада (далі – Засновник). Код ЄДРПОУ – 00022651. Юридична адреса: 29005, Хмельницька область, м. Хмельницький, Майдан Незалежності, будинок 2.

1.4. Славутський ліцей II-III ступенів Хмельницької обласної ради є юридичною особою.

1.5. Ліцей має самостійний баланс і печатку, штамп, ідентифікаційний код, інші реквізити відповідно до чинного законодавства України, має право відкривати рахунки у відповідних установах, набувати майнових та особистих немайнових прав, нести обов'язки, бути позивачем та відповідачем у суді.

1.6. Юридична адреса Ліцею: 30000, Хмельницька область, Шепетівський район, м. Славута, вул. Князів Сангушків, 8. Код ЄДРПОУ 23563740.

1.7. Ліцей у своїй діяльності керується Конституцією України, Конвенцією ООН «Про права дитини», законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», нормативно-правовими актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, Положенням про ліцей, Порядком проживання та утримання учнів у пансіонах закладів освіти, рішеннями Хмельницької обласної ради та розпорядженнями голови Хмельницької обласної ради, наказами Департаменту освіти та науки Хмельницької обласної державної адміністрації (далі – Департамент), цим Статутом, іншими нормативно-правовими документами.

1.8. Навчання і виховання у Ліцеї ведеться державною мовою, що визначається Конституцією України і Законом України «Про засади державної мовної політики».

1.9. Ліцей – заклад освіти II-III ступенів, який має у своїй структурі наступні підрозділи:

- гімназія – II ступінь (5 - 9 класи);
- пансіон з цілодобовим і повним утриманням здобувачів освіти (вихованців) за рахунок Засновника;

- кафедри окремих освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів)/предметні, циклові методичні комісії;
- інші підрозділи, не заборонені законодавством України.

Ліцей забезпечує здобуття здібною та обдарованою учнівською молоддю базової (гімназія) та повної загальної середньої (ліцей) освіти через організацію закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

1.10. Головною метою Ліцею є забезпечення реалізації прав громадян на здобуття повної загальної середньої освіти.

1.11. Навчання здобувачів освіти Ліцею організовується відповідно до Освітньої програми Ліцею.

1.12. Пріоритетними завданнями Ліцею є:

- забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;
- виховання громадянина України;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мов, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- формування і розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення;
- виховання у здобувачів освіти поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини та громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- розвиток особистості здобувача освіти, його здібностей і обдаровань, наукового світогляду;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я здобувачів освіти;
- створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину і суспільство;
- створення умов для опанування здобувачами освіти знань понад державний мінімум;
- здійснення науково-практичної підготовки талановитої молоді;
- надання здобувачам освіти можливостей для реалізації індивідуальних, творчих потреб, забезпечення умов для оволодіння практичними вміннями і навичками наукової, дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької, раціоналізаторської діяльності, певного рівня професійної підготовки;
- пошук і відбір для навчання талановитої молоді;
- оновлення змісту освіти, розробка і апробація нових педагогічних

технологій, методів і форм навчання та виховання.

1.13. Ліцей здійснює діяльність у межах своєї компетенції, передбаченої законодавством України та цим Статутом.

1.14. Ліцей несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за:

- безпечні умови освітньої діяльності;
- дотримання державних стандартів освіти;
- дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;

- дотримання фінансової дисципліни.

1.15. Ліцей має право:

- формувати освітню програму;
- визначати форми, методи й засоби організації освітнього процесу;
- спільно з вищими навчальними закладами, науково-дослідними інститутами та центрами проводити наукову-дослідницьку, експериментальну, пошукову роботу, що не суперечить законодавству України;
- використовувати різні форми морального й матеріального заохочення до учасників освітнього процесу;
- отримувати кошти й матеріальні цінності від органів виконавчої влади, юридичних і фізичних осіб не заборонених законодавством;
- надавати платні освітні послуги на договірній основі у відповідності до норм чинного законодавства України;
- залишати у своєму розпорядженні й використовувати власні надходження у порядку визначеному законодавством України;
- укладати правочини про співробітництво з іншими закладами освіти, підприємствами та науковими установами (у тому числі й іноземними) відповідно до вимог чинного законодавства України;
- використовувати на договірних засадах матеріально-технічну базу вищих навчальних закладів, позашкільних, науково-дослідних установ тощо.

1.16. У Ліцеї створюються та функціонують:

- кафедри окремих освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів);

- методична рада;
- педагогічна рада.

1.17. Медичне обслуговування здобувачів освіти здійснюється фахівцями дитячої консультації м. Славути, штатними медичними працівниками Ліцею. Відповідні умови для його організації забезпечуються дирекцією Ліцею.

1.18. Взаємовідносини Ліцею з юридичними і фізичними особами визначаються правочинами, що укладені між ними.

1.19. Здобувачі освіти зараховуються до Ліцею відповідно до Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, Положення про ліцей та інших нормативних документів.

1.20. Здобувачі освіти приймаються до пансіону відповідно до Порядку проживання та утримання учнів у пансіонах закладів освіти.

1.21. Ліцей має академічну, організаційну та кадрову автономію відповідно до чинного законодавства.

Автономія Ліцею визначається його правом:

- планувати власну діяльність та формувати стратегію розвитку;
  - формувати освітню програму або окремі програми базової та профільної освіти;
  - на основі освітніх програм розробляти навчальний план, в тому числі в установленому порядку розробляти і впроваджувати експериментальні та індивідуальні навчальні плани;
  - визначати форми, методи і засоби організації освітнього процесу, обирати підручники та навчально-методичне забезпечення;
  - спільно із закладами вищої освіти, науково-дослідними інститутами та центрами проводити науково-дослідну, експериментальну, пошукову роботу, що не суперечить законодавству України та міжнародним договорам;
  - забезпечувати функціонування внутрішньої системи якості освіти;
  - брати участь в установленому порядку в моніторингу якості освіти;
  - організувати та пропагувати серед учасників освітнього процесу волонтерську діяльність;
  - забезпечувати добір і розстановку кадрів;
  - використовувати різні форми морального стимулювання та матеріального заохочення до педагогічних працівників, здобувачів освіти, інших учасників освітнього процесу у порядку визначеному чинним законодавством;
  - отримувати кошти і матеріальні цінності від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб;
  - на правах оперативного управління розпоряджатися рухомим і нерухомим майном згідно з законодавством України та цим Статутом;
  - залишати у своєму розпорядженні і використовувати власні надходження у порядку, визначеному законодавством України;
  - розвивати власну матеріально-технічну базу;
  - запроваджувати експериментальні програми;
  - користуватись пільгами, передбаченими державою;
  - встановлювати власну символіку та атрибути, форму для учнів;
  - надавати учасникам освітнього процесу додаткові освітні послуги;
  - співпрацювати з національними, культурними товариствами, освітніми, громадськими, благодійними і гуманітарними організаціями та спільнотами національних меншин;
  - брати участь у роботі міжнародних організацій, асоціацій і рухів у проведенні науково-дослідницької, експериментальної, пошукової, просвітницької роботи;
  - здійснювати інші дії, що не суперечать чинному законодавству.
- 1.22. Ліцей діє в статусі неприбуткового закладу освіти.

1.23. Ліцей несе відповідальність перед учасниками освітнього процесу, територіальною громадою і державою за:

- безпечні умови освітньої діяльності і норми Санітарного регламенту;
- дотримання Державних стандартів освіти;
- дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;
- дотримання фінансової дисципліни;
- прозорість, інформаційну відкритість своєї діяльності.

1.24. Ліцей бере на себе зобов'язання:

- задовольняти потреби громадян, що проживають на території обслуговування Ліцею (Хмельницької області), в здобутті базової/повної загальної середньої освіти;
- гарантувати дотримання у межах своєї території положень Конституції України, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про громадські об'єднання», Конвенції ООН про права дитини, інших нормативно-правових актів України та цього Статуту;
- планувати та здійснювати освітню діяльність відповідно до Державних стандартів базової та профільної середньої освіти;
- забезпечувати єдність навчання та виховання;
- оцінювати рівень загальної середньої освіти учнів відповідно до критеріїв та показників Державних стандартів базової/профільної середньої освіти;
- створювати умови, безпечні для життя і здоров'я здобувачів освіти, педагогічних та інших працівників Ліцею;
- за потреби створювати інклюзивні та/або спеціальні групи і класи для навчання осіб з особливими освітніми потребами;
- додержуватись фінансової дисципліни, зберігати матеріальну базу;
- розвивати власну науково-методичну і матеріально-технічну базу;
- видавати учням документи про освіту встановленого зразка;
- проходити плановий інституційний аудит у терміни та у порядку, визначеному освітнім законодавством;
- здійснювати інші повноваження делеговані Засновником або Департаментом.

1.25. Ліцей співпрацює з дитячими та молодіжними об'єднаннями, громадськими організаціями, які згідно із установчими документами займаються підтримкою та розвитком освіти і/або культури в Україні, підтримують міжнародні освітні обміни та контакти, сприяють участі Ліцею у міжнародних програмах, проектах, конкурсах, грантах.

Взаємовідносини Ліцею з юридичними і фізичними особами визначаються угодами, що укладені між ними у порядку встановленому законодавством України.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Освітній процес у Ліцеї організовується відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», інших актів законодавства, освітньої програми (освітніх програм) та спрямовується на виявлення та розвиток здібностей та обдаровань особистості, її індивідуальних здібностей, досягнення результатів навчання, прогресу в розвитку, зокрема формування і застосування відповідних компетентностей, визначених державними стандартами.

2.2. Освітня діяльність у Ліцеї провадиться на підставі ліцензії, що видається органом ліцензування відповідно до законодавства. Освітня програма Ліцею окреслює підходи базової та повної загальної середньої освіти щодо планування й організації закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом. Вона є основним документом, що регулює освітній процес та складається на основі типових навчальних освітніх програм, розроблених та затверджених Міністерством освіти і науки України.

Освітня програма Ліцею схвалюється педагогічною радою закладу і затверджується наказом директора Ліцею. На основі чинної освітньої програми педагогічна рада схвалює, а керівник затверджує річний план роботи та навчальний план Ліцею, що конкретизують організацію освітнього процесу на навчальний рік (перелік навчальних предметів (інтегрованих курсів), обов'язкових для вивчення вибірових (за вибором учнів) освітніх компонентів, зокрема навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів та кількість навчальних годин на тиждень (та/або кількість годин на навчальний рік).

Плани роботи структурних підрозділів, кафедр окремих освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів)/предметних (циклових), методичних комісій, психологічної служби затверджує директор Ліцею.

2.3. Відповідно до освітньої програми педагогічні працівники Ліцею самостійно добирають програми, підручники, навчальні посібники, що мають гриф Міністерства освіти і науки України, а також науково-методичну літературу, дидактичні матеріали, форми, методи, засоби навчальної роботи, що мають забезпечувати виконання статутних завдань та здобуття освіти на рівні державних стандартів.

2.4. Ліцей здійснює освітній процес за шестиденною формою навчання. Освітній процес у Ліцеї організовується в межах навчального року, що розпочинається у День знань – 1 вересня і закінчується не пізніше 30 червня наступного року. Якщо 1 вересня припадає на вихідний день, навчальний рік розпочинається у перший за ним робочий день.

2.5. Структура навчального року (тривалість навчальних занять, поділ на семестри) та режим роботи встановлюються Ліцеєм у межах часу, передбаченого освітньою програмою за рішенням педагогічної ради Ліцею.

Загальна тривалість канікул протягом навчального року не повинна становити менш як 30 календарних днів. Тривалість уроків у Ліцеї становить 45 хвилин.

Щоденна кількість і послідовність навчальних занять визначається розкладом уроків, що складається на кожен семестр відповідно до робочого навчального плану з дотриманням санітарно-гігієнічних та педагогічних вимог і затверджується директором Ліцею.

Крім різних форм обов'язкових навчальних занять, у Ліцеї проводяться індивідуальні, групові, факультативні та інші позакласні заняття і заходи, що передбачені окремим розкладом, спрямовані на задоволення освітніх інтересів здобувачів освіти та на розвиток їх творчих здібностей, нахилів і обдаровань.

Зміст, обсяг і характер домашніх завдань з кожного предмета визначаються вчителем відповідно до педагогічних і санітарно-гігієнічних вимог з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

2.6. Відволікання здобувачів освіти від навчальних занять на інші види діяльності забороняються (крім випадків, передбачених законодавством України). Залучення здобувачів освіти до видів діяльності, не передбачених освітньою програмою Ліцею, дозволяється лише за їх згодою та згодою батьків або осіб, які їх замінюють.

2.7. У Ліцеї визначення рівня досягнень здобувачів освіти у навчанні здійснюється відповідно до діючої системи оцінювання досягнень у навчанні, ведеться тематичне, семестрове та річне оцінювання.

2.8. У документі про освіту (табелі успішності, свідоцтві про здобуття певного рівня освіти) відображаються досягнення здобувачів освіти у навчанні за семестри, навчальний рік та за державну підсумкову атестацію – відповідно.

Результати семестрового, річного оцінювання, державної підсумкової атестації доводяться до відома здобувачів освіти класним керівником.

2.9. Звільнення здобувачів освіти від державної підсумкової атестації проводиться у порядку, встановленому Міністерством освіти і науки України та Міністерством охорони здоров'я України.

2.10. Випускникам, які здобули базову та повну загальну середню освіту, видається відповідний документ про освіту.

2.11. Приймання до Ліцею та відрахування проводиться згідно з Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, Положенням про ліцей.

3. УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

3.1. Учасниками освітнього процесу в Ліцеї є:

- здобувачі освіти;
- педагогічні працівники;
- батьки здобувачів освіти;
- інші особи, передбачені спеціальними законами та залучені до освітнього процесу у порядку, що встановлюється закладом освіти.

3.2. Статус учасників освітнього процесу, їхні права, обов'язки, трудові відносини (призначення і звільнення з посади), навантаження та інші види діяльності, атестація, тощо, визначаються законодавством про освіту, працю,

охорону здоров'я, іншими нормативно-правовими актами, цим Статутом, Правилами внутрішнього розпорядку Ліцею.

3.3. Здобувачі освіти мають право на:

- якісні освітні послуги, вибір факультативів, спецкурсів, позашкільних та позакласних занять;
- справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання;
- відзначення успіхів у своїй діяльності;
- свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової діяльності тощо;
- безпечні та нешкідливі умови навчання, утримання і праці;
- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти;
- користування бібліотекою, навчальною, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою інфраструктурою Ліцею та послугами його структурних підрозділів у порядку, встановленому Ліцеєм відповідно до спеціальних законів;
- доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі;
- участь у роботі органів громадського самоврядування Ліцею;
- на забезпечення проживанням у гуртожитках пансіону, харчуванням вихованців та цілодобовим утриманням за рахунок засновника – Хмельницької обласної ради.

3.4. Здобувачі освіти зобов'язані:

- виконувати вимоги освітньої програми, дотримуючись принципу академічної доброчесності, та досягати результатів навчання, передбачених Державним стандартом для відповідного рівня освіти;
- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля, державного, громадського, особистого майна;
- брати посильну участь у різних видах трудової діяльності, що не заборонені законодавством України;
- дотримуватися вимог Статуту, інших установчих документів, режиму дня, правил внутрішнього розпорядку Ліцею, а також умов договору про надання послуг з проживання та утримання учнів у пансіоні.

3.5. Ліцей забезпечує безпечні та нешкідливі умови навчання, режим роботи, умови для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я, формує гігієнічні навички та засади здорового способу життя здобувачів освіти.

3.6. За рішенням педагогічної ради Ліцею, як виключний засіб педагогічного впливу, за неодноразові порушення Статуту допускається відрахування учнів з Ліцею та переведення їх до навчального закладу за місцем проживання.

3.7. Педагогічними працівниками навчального закладу можуть бути особи, які дотримуються норм академічної доброчесності, особи з високими моральними якостями, які мають відповідну педагогічну освіту, належний рівень професійної підготовки, здійснюють педагогічну діяльність, забезпечують результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я яких дозволяє виконувати професійні обов'язки.

3.8. Призначення на посаду та звільнення з посади педагогічних та інших працівників й інші трудові відносини регулюються законодавством України про працю, законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та іншими законодавчими актами України.

3.9. Педагогічні працівники мають право на:

- академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі;
- виявлення педагогічної ініціативи;
- користування бібліотекою, навчальною, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою інфраструктурою Ліцею та послугами його структурних підрозділів;
- підвищення кваліфікації, перепідготовку, вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників;
- доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі;
- відзначення успіхів у своїй професійній діяльності;
- справедливе та об'єктивне оцінювання своєї професійної діяльності;
- захист професійної честі та гідності;
- безпечні і нешкідливі умови праці;
- участь у громадському самоврядуванні та у роботі колегіальних органів Ліцею;
- участь в обговоренні та вирішенні питань організації освітнього процесу;
- проведення в установленому порядку науково-дослідної, експериментальної, пошукової роботи;
- позачергову атестацію з метою отримання відповідної категорії, педагогічного звання;
- на матеріальне та соціальне забезпечення відповідно до чинного законодавства України.

3.10. Відволікання педагогічних працівників від виконання професійних обов'язків не допускається, за винятком випадків, передбачених законодавством України.

3.11. Педагогічні працівники зобов'язані:

- постійно підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність;

- дотримуватися норм академічної доброчесності, педагогічної етики, моралі, поважати гідність права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;
- забезпечувати належний рівень викладання навчальних дисциплін відповідно до освітньої програми та на рівні обов'язкових державних вимог;
- сприяти розвитку інтересів, нахилів, компетентностей та здібностей дітей, а також збереженню їх здоров'я, виховувати екологічну культуру та потребу у здоровому способі життя;
- нести відповідальність за збереження життя та здоров'я здобувачів освіти;
- сприяти зростанню іміджу Ліцею;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати в учнів усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;
- виховувати в учнів повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України та навколишнього природного середовища;
- формувати в учнів прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- захищати здобувачів освіти від будь-яких форм фізичного або психічного насильства (булінгу), запобігати вживанню ними алкоголю, наркотиків, тютюну та інших шкідливих звичок;
- дотримуватися вимог Статуту Ліцею, Правил внутрішнього розпорядку, умов трудового та колективного договорів;
- виконувати накази і розпорядження директора Ліцею, Департаменту, Хмельницької обласної ради;
- брати участь у роботі педагогічної ради Ліцею.

3.12. У Ліцеї проводиться атестація педагогічних працівників, яка є обов'язковою і здійснюється, як правило, один раз на п'ять років відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників України.

3.13. Професійний розвиток та щорічне підвищення кваліфікації педагогічних працівників Ліцею здійснюється відповідно до чинного законодавства про освіту.

3.14. Педагогічні працівники, які систематично порушують Статут, Правила внутрішнього розпорядку Ліцею, не виконують посадових обов'язків, умови колективного та трудового договорів або за результатами атестації не відповідають займаній посаді, звільняються з роботи відповідно до вимог чинного законодавства України.

3.15. Прийняття та звільнення з роботи господарсько-обслуговуючого персоналу Ліцею здійснює директор Ліцею згідно з чинним законодавством. Їхні

права та обов'язки регулюються трудовим законодавством, цим Статутом та Правилами внутрішнього розпорядку Ліцею.

3.16. Батьки та особи, які їх замінюють, мають право:

- брати участь у громадському самоврядуванні Ліцею, зокрема обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування Ліцею; звертатися до Ліцею, органів управління освітою з питань освіти;
- звертатися до Департаменту, директора Ліцею і органів громадського самоврядування з питань навчання та виховання дітей;
- брати участь у заходах, спрямованих на поліпшення організації освітнього процесу та зміцнення матеріально-технічної бази навчального закладу;
- на захист законних інтересів своїх дітей.

3.17. Батьки та особи, які їх замінюють, несуть відповідальність за здобуття дітьми повної загальної середньої освіти і зобов'язані:

- забезпечувати умови для здобуття дитиною повної загальної середньої освіти за будь-якою формою навчання;
- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- сприяти виконанню дитиною освітньої програми та досягненню дитиною передбачених нею результатів навчання;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати у дітей усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;
- виховувати у дитини повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України;
- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку Ліцею, а також умов договору про надання послуг з проживання та утримання учнів у пансіоні.

3.18. Представники громадськості мають право:

- обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування;

- співпрацювати з учнівськими об'єднаннями, гуртками, секціями;
- сприяти покращенню матеріально-технічної бази, фінансовому забезпеченню Ліцею;

- проводити консультації для педагогічних працівників.

3.19. Представники громадськості зобов'язані:

- дотримуватися Статуту Ліцею;
- виконувати накази та розпорядження директора Ліцею;
- виконувати рішення органів громадського самоврядування;
- захищати учнів від всіляких форм фізичного та психічного насильства (булінгу);
- пропагувати здоровий спосіб життя.

4. УПРАВЛІННЯ ЛІЦЕЄМ

4.1. Управління Ліцеєм здійснює Хмельницька обласна рада та у межах галузевих повноважень – Департамент.

4.2. Безпосереднє керівництво Ліцеєм здійснює його директор. Вимоги до особи, що призначається на посаду директора, визначаються чинним законодавством України.

У разі тимчасової відсутності директора (відрядження, хвороба, відпустка або інші поважні причини) його обов'язки виконує заступник директора або інша особа, на яку наказом директора покладені обов'язки.

У разі неможливості видання наказу директора про виконання його обов'язків, покладання виконання обов'язків директора здійснюється розпорядженням голови Хмельницької обласної ради.

4.3. Директор Ліцею призначається на посаду та звільняється з посади Хмельницькою обласною радою на основі конкурсу у відповідності до Закону України «Про освіту» та Положення про конкурс на посаду керівника комунального закладу загальної середньої освіти затвердженого Засновником. Директор підзвітний і підконтрольний Засновнику. При призначенні на посаду з директором укладається контракт, у якому визначаються права, строк найму, умови його матеріального та соціального забезпечення, з урахуванням гарантій, передбачених чинним законодавством України, обов'язки і відповідальність перед Засновником та трудовим колективом Ліцею.

4.4. Призначення на посади та звільнення з посад заступника директора здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства України.

4.5. Директор Ліцею:

- здійснює керівництво і контроль за діяльністю закладу;
- несе повну відповідальність за стан збереження майна та результати діяльності закладу;
- діє без доручення від імені Ліцею, укладає правочини, угоди з юридичними та фізичними особами, представляє його в усіх державних органах, на підприємствах, в установах і громадських організаціях;
- забезпечує раціональний добір і розстановку кадрів, створює необхідні умови для підвищення фахового та кваліфікаційного рівня;

- організовує, спрямовує і координує освітній процес, відповідає за його якість та ефективність, забезпечує функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
- забезпечує своєчасну сплату податків, зборів, інших загальнообов'язкових платежів, своєчасну виплату заробітної плати;
- відповідає за реалізацію Державного стандарту загальної середньої освіти, забезпечує контроль за виконанням освітніх програм, за рівнем навчальних досягнень здобувачів освіти;
- створює необхідні умови для проведення поза навчальної роботи, організації безпечної життєдіяльності учнів;
- забезпечує дотримання санітарно-гігієнічних вимог, протиепідемічних правил та норм, протипожежної безпеки та правил техніки безпеки;
- вживає заходів щодо пропаганди здорового способу життя, дотримання правил особистої гігієни;
- забезпечує права учнів на захист від будь-яких форм фізичного або психічного насильства;
- підтримує ініціативи щодо вдосконалення системи навчання та виховання, заохочення творчих пошуків, дослідно-експериментальної роботи педагогів та учнів;
- забезпечує умови для здійснення дієвого та відкритого громадського контролю за діяльністю закладу освіти;
- сприяє та створює умови для діяльності органів самоврядування Ліцею;
- розпоряджається у встановленому порядку майном і коштами Ліцею;
- щорічно подає Хмельницькій обласній раді звіт про результати фінансово-господарської діяльності за встановленою формою;
- контролює дотримання режиму роботи Ліцею, організацію харчування і медичного обслуговування учнів;
- організовує різні форми співпраці з батьками або особами, які їх замінюють;
- видає у межах компетенції накази та розпорядження, контролює їх виконання;
- щороку звітує про роботу закладу на загальних зборах трудового колективу;
- здійснює інші юридично значимі дії відповідно до чинного законодавства України та цього Статуту.

4.6. Обсяг педагогічного навантаження вчителів та вихователів Ліцею визначається на підставі законодавства і затверджується наказом директора Ліцею. Обсяг педагогічного навантаження може бути менше тарифної ставки (посадового окладу) лише за письмовою згодою педагогічного працівника. Перерозподіл педагогічного навантаження протягом навчального року допускається лише у разі зміни кількості годин з окремих предметів, що передбачається освітньою програмою або за письмовою згодою педагогічного працівника з дотриманням законодавства про працю.

4.7. Колегіальним органом управління Ліцею є педагогічна рада, яку

очолює директор. До складу педагогічної ради входять заступник (заступники) директора, педагогічні працівники, інші спеціалісти. У засіданнях педагогічної ради можуть брати участь із дорадчим голосом представники Хмельницької обласної ради, Департаменту освіти, науки, молоді та спорту Хмельницької обласної державної адміністрації, Департаменту охорони здоров'я Хмельницької обласної державної адміністрації, підприємств, установ, громадських організацій, батьків або осіб, які їх замінюють.

4.8. Педагогічна рада Ліцею:

- планує роботу закладу;
- схвалює освітню програму Ліцею та оцінює результативність її виконання;
- формує систему та затверджує процедури внутрішнього забезпечення якості освіти, включаючи систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- розглядає питання щодо вдосконалення і методичного забезпечення освітнього процесу;
- приймає рішення щодо переведення учнів (вихованців) до наступного класу і їх випуску, видачі документів про відповідний рівень освіти, нагородження за успіхи у навчанні;
- обговорює питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їхньої творчої ініціативи, визначає заходи щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, затверджує щорічний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- розглядає питання впровадження в освітній процес найкращого педагогічного досвіду та інновацій, участі в дослідницькій, експериментальній, інноваційній діяльності, співпраці з іншими закладами освіти, науковими установами, фізичними та юридичними особами, які сприяють розвитку освіти;
- ухвалює рішення щодо відзначення, морального та матеріального заохочення учнів (вихованців), працівників закладу та інших учасників освітнього процесу;
- розглядає питання щодо відповідальності учнів (вихованців), працівників закладу та інших учасників освітнього процесу за невиконання ними своїх обов'язків;
- має право ініціювати проведення позапланового інституційного аудиту закладу та проведення громадської акредитації закладу;
- розглядає інші питання, віднесені законом та/або статутом Ліцею до її повноважень.

Рішення педагогічної ради Ліцею вводяться в дію наказами директора Ліцею.

4.9. Організація діяльності та повноваження педагогічної ради визначаються Законом України «Про освіту» та Положенням про педагогічну раду Ліцею.

4.10. Робота педагогічної ради планується у довільній формі відповідно до потреб закладу. Кількість засідань педагогічної ради визначається їх доцільністю, але не може бути менше чотирьох разів на рік.

4.11. Члени педагогічної ради мають право виносити на її розгляд актуальні питання освітнього процесу.

4.12. Громадське самоврядування в Ліцеї – це право учасників освітнього процесу як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування колективно вирішувати питання організації та забезпечення освітнього процесу в Ліцеї, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом у межах повноважень, визначених законом та установчими документами Ліцею.

Громадське самоврядування в Ліцеї здійснюється на принципах, визначених частиною восьмою статті 70 Закону України «Про освіту».

У Ліцеї можуть діяти:

- органи самоврядування працівників;
- органи самоврядування здобувачів освіти;
- органи батьківського самоврядування;
- інші органи громадського самоврядування учасників освітнього процесу.

Вищим органом громадського самоврядування Ліцею є загальні збори трудового колективу.

4.12.1. Загальні збори трудового колективу (далі – загальні збори) скликаються не менше одного разу на рік.

4.12.2. Представники загальних зборів з правом вирішального голосу обираються від таких трьох категорій:

- працівників Ліцею – зборами трудового колективу;
- учнів Ліцею – класними зборами;
- батьків, представників громадськості – класними батьківськими зборами.

4.12.3. Кожна категорія обирає до загальних зборів однакову кількість представників. Визначається така кількість представників:

- від працівників Ліцею – 31;
- від учнів – 31;
- від батьків і представників громадськості – 31.

4.12.4. Загальні збори є правомірними, якщо у їх роботі бере участь не менше половини представників кожної з трьох категорій. Рішення приймається більшістю голосів присутніх.

4.12.5. Право скликати загальні збори мають представники трудового колективу, якщо за це висловилося не менше третини від їх загальної кількості, директор, голова Хмельницької обласної ради.

4.12.6. Загальні збори розглядають:

- звіти директора Ліцею;
- розглядають питання освітньої, методичної, фінансово-господарської діяльності Ліцею;

- затверджує основні напрями вдосконалення освітнього процесу, розглядають інші найважливіші напрями діяльності;
- приймають рішення про стимулювання праці керівників та інших педагогічних працівників;
- здійснюють інші повноваження, передбачені законодавством України та цим Статутом.

4.13. У Ліцеї відповідно до вимог чинного законодавства України укладається колективний договір між дирекцією закладу та трудовим колективом.

4.13.1. Право на укладання колективного договору від імені власника майна або уповноваженого ним органу надається директору Ліцею, з однієї сторони, і однією або кількома профспілковими чи іншими уповноваженими на представництво трудовим колективом Ліцею органами, а у разі відсутності таких органів представниками працівників, обраними і уповноваженими трудовим колективом, з іншої сторони.

4.13.2. Колективний договір регулює виробничі, трудові і соціально-економічні відносини трудового колективу з дирекцією Ліцею, питання охорони праці, стратегії розвитку закладу.

5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

5.1. Система забезпечення якості у сфері загальної середньої освіти формується відповідно до Закону України «Про освіту» з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про повну загальну середню освіту», та включає такі складові:

- систему забезпечення якості в Ліцеї (внутрішня система забезпечення якості освіти);
- систему зовнішнього забезпечення якості освіти;
- систему забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

5.2. Внутрішня система забезпечення якості освіти формується Ліцеєм та має, зокрема, включати механізми забезпечення академічної доброчесності, порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності, види академічної відповідальності педагогічних працівників та учнів за конкретні порушення академічної доброчесності.

5.3. Система зовнішнього забезпечення якості загальної середньої освіти та система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти у сфері загальної середньої освіти, визначаються законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту».

5.4. Державні стандарти:

1) Державні стандарти розробляються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки та затверджуються Кабінетом Міністрів України і переглядаються не менше одного разу на 12 років.

2) Державні стандарти містять опис вимог до результатів навчання здобувачів освіти за освітніми галузями та загальний обсяг навчального навантаження учнів на відповідному рівні повної загальної середньої освіти.

Опис вимог до результатів навчання учнів має ґрунтуватися на принципі цілісності і наступності освітнього процесу між рівнями повної загальної середньої освіти та на ключових компетентностях і спільних для них уміннях, визначених статтею 12 Закону України «Про освіту».

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти розподіляється між роками навчання, освітніми галузями, обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами.

Державні стандарти повинні передбачати вільне володіння державною мовою всіма учнями закладів освіти, які завершують здобуття повної загальної середньої освіти. У державних стандартах можуть бути окремо визначені обов'язкові результати навчання з української мови як державної для осіб, які належать до національних меншин чи корінних народів України, рідна мова яких не належить до однієї з українською мовою мовної групи.

3) Виконання державних стандартів базової і профільної загальної середньої освіти є обов'язковим для Ліцею, що забезпечує здобуття освіти на відповідному рівні освіти.

5.5. Інституційний аудит:

1) Інституційний аудит – це комплексна зовнішня перевірка та оцінювання освітніх і управлінських процесів Ліцею, які повинні забезпечувати його ефективну роботу та сталий розвиток.

Інституційний аудит проводиться з метою оцінювання якості освітньої діяльності закладу освіти та визначення рекомендацій засновнику та Ліцею щодо:

- підвищення якості освітньої діяльності та вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
- приведення освітнього та управлінського процесів у відповідність із вимогами законодавства, зокрема ліцензійними умовами.

2) Інституційний аудит у плановому порядку проводиться центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальними органами не більше одного разу на 10 років.

Інституційний аудит проводиться у позаплановому порядку в закладі загальної середньої освіти, який має низьку якість освітньої діяльності. Інституційний аудит може бути проведений у позаплановому порядку також за ініціативою засновника, керівника, педагогічної ради, загальних зборів колективу або піклувальної ради Ліцею.

3) За результатами проведення інституційного аудиту засновнику та Ліцею надаються:

- висновок про якість освітньої та управлінської діяльності Ліцею, внутрішню систему забезпечення якості освіти;

- рекомендації щодо вдосконалення діяльності Ліцею, а також приведення освітнього та управлінського процесів у відповідність із вимогами законодавства, зокрема ліцензійних умов.

4) Висновок про якість освітньої та управлінської діяльності Ліцею та рекомендації щодо вдосконалення його діяльності, уточнені за результатами розгляду заперечень, оприлюднюються на вебсайтах закладу освіти, засновника та органу, що проводив інституційний аудит, протягом трьох робочих днів з дня завершення розгляду заперечень.

5.6. Зовнішнє незалежне оцінювання та державна підсумкова атестація:

1) Зовнішнє незалежне оцінювання є однією з форм оцінювання результатів навчання, здобутих учнями на рівнях базової чи профільної середньої освіти.

Здобувачі освіти, які завершують здобуття профільної середньої освіти, проходять державну підсумкову атестацію у формі зовнішнього незалежного оцінювання, крім випадків, визначених законодавством.

Результати державної підсумкової атестації осіб, які здобули базову середню освіту, можуть використовуватися для зарахування до Ліцеїв та інших закладів освіти, що забезпечують здобуття профільної середньої освіти.

2) Зовнішнє незалежне оцінювання проводиться спеціально уповноваженою державою установою, що належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

5.7. Атестація педагогічних працівників:

1) Атестація педагогічних працівників здійснюється відповідно до Закону України «Про освіту», з урахуванням Закону України «Про повну загальну середню освіту» та в порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

2) За результатами атестації визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюється або підтверджується кваліфікаційна категорія та може бути присвоєне педагогічне звання. Перелік категорій і педагогічних звань педагогічних працівників визначається Кабінетом Міністрів України.

5.8. Сертифікація педагогічних працівників:

5.8.1. Сертифікація здійснюється з метою виявлення та заохочення педагогічних працівників з високим рівнем педагогічної майстерності, які володіють методиками компетентнісного навчання і новими освітніми технологіями та сприяють їх поширенню.

5.8.2. Засади сертифікації педагогічних працівників визначаються Законом України «Про освіту».

6. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА

6.1. Майно Ліцею становлять основні фонди, оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається у самотійному балансі Ліцею.

6.2. Майно Ліцею перебуває у комунальній власності і є спільною власністю територіальних громад сіл, селищ, міст Хмельницької області та закріплено за Ліцеєм на праві оперативного управління.

6.3. Реалізуючи право оперативного управління, Ліцей володіє, користується і розпоряджається зазначеним майном, з обмеженням, визначеним у цьому Статуті та за згодою Засновником.

6.4. Джерелами формування майна Ліцею є:

- майно, передане йому Засновником;
- кошти, отримані за надання платних послуг, що надаються на умовах, визначених чинним законодавством України;
- кошти місцевого бюджету;
- безоплатні, благодійні внески, пожертвування фізичних і юридичних осіб, дари, а також майно, передане за заповітом, не заборонені законодавством;
- майно, придбане в інших юридичних і фізичних осіб у порядку, встановленому чинним законодавством України;
- інші джерела, не заборонені законодавством України.

6.5. Ліцей за погодженням із Засновником радою має право відчужувати, передавати закріплене за ним майно іншим підприємствам, установам, організаціям, фізичним особам, обмінювати, здавати його в оренду, надавати в тимчасове користування або в позичку, а також списувати його з балансу у відповідності до чинного законодавства України.

6.6. Відчуження основних засобів здійснюється у порядку, що встановлений чинним законодавством України. Одержані в результаті відчуження майна кошти спрямовуються у порядку, визначеному чинним законодавством України та Засновником.

6.7. Ліцей відповідно до чинного законодавства України користується землею, іншими природними ресурсами і несе відповідальність за дотримання вимог та норм з їх охорони.

6.8. Вилучення основних фондів, оборотних коштів та іншого майна здійснюється у випадках, передбачених чинним законодавством України.

6.9. Збитки, завдані Ліцею внаслідок порушень його майнових прав іншими юридичними та фізичними особами, відшкодовуються відповідно до чинного законодавства України.

6.10. Ліцей є неприбутковою організацією.

7. ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛІЦЕЮ

7.1. Фінансово-господарська діяльність Ліцею здійснюється на основі його кошторису, затвердженого головним розпорядником коштів – директором Департаменту за погодженням головою Хмельницької обласної ради.

7.2. Джерелами формування кошторису Ліцею є:

- кошти субвенції з державного бюджету;
- кошти місцевого бюджету;
- кошти, отримані за надання платних послуг, що надаються у порядку та на умовах, визначених чинним законодавством України;
- кошти фізичних і юридичних осіб;
- доходи від оренди приміщень, споруд, обладнання;
- безоплатні, благодійні внески, пожертвування фізичних і юридичних

осіб, дари, а також майно, передане за заповітом;

- інші кошти, отримані на підставах, не заборонених законодавством України.

7.3. У Ліцеї створюється фонд загального обов'язкового навчання, який формується з урахуванням матеріально-побутових потреб здобувачів освіти за рахунок коштів місцевого бюджету в розмірі, не менше трьох відсотків витрат на його поточне утримання, а також за рахунок коштів, залучених з інших джерел, що не заборонені законодавством України.

7.4. Кошти фонду загального обов'язкового навчання зберігаються на рахунку Ліцею у відповідній установі і витрачаються відповідно до кошторису, що затверджується директором.

7.5. Облік і використання коштів фонду загального обов'язкового навчання здійснюється Ліцеєм відповідно до законодавства України. Витрачання коштів фонду здійснюється згідно з наказом директора.

7.6. Контроль за правильним витрачанням коштів фонду загального обов'язкового навчання здійснюють органи, уповноважені законодавством України.

7.7. Ліцей за погодженням з головою Хмельницької обласної ради має право укладати правочини про співробітництво з іншими навчальними закладами, юридичними та фізичними особами.

7.8. Участь Ліцею у міжнародних програмах, проектах, учнівських та педагогічних обмінах здійснюється відповідно до чинного законодавства України.

7.9. Ліцей здійснює бухгалтерський, оперативний обліки та веде статистичну звітність відповідно до чинного законодавства України.

7.10. Директор та головний бухгалтер Ліцею несуть персональну відповідальність за додержанням порядку ведення і достовірність бухгалтерського обліку та статистичної звітності.

7.11. Аудит та перевірка фінансової діяльності Ліцею здійснюється згідно з чинним законодавством України.

8. КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ЛІЦЕЮ

8.1. Контроль за діяльністю Ліцею здійснюється з метою забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері загальної середньої освіти.

8.2. Державний контроль здійснюють уповноважені органи відповідно до чинного законодавства України.

8.3. Перевірки з питань, не пов'язаних з освітньою роботою Ліцею, проводяться Хмельницькою обласною радою відповідно до законодавства України.

9. ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО СТАТУТУ

Зміни і доповнення до цього Статуту затверджуються розпорядженням голови Хмельницької обласної ради та реєструються у порядку, встановленому чинним законодавством України.

10. ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІЦЕЮ

10.1. Ліквідація та реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділ, перетворення) Ліцею здійснюється за рішенням Хмельницької обласної ради, а у випадках, передбачених чинним законодавством України – суду або органу, визначеного законодавством України.

10.2. Ліквідація Ліцею здійснюється ліквідаційною комісією, яка утворюється Хмельницькою обласною радою, а у випадках, передбачених чинним законодавством України, судом чи органом, визначеним законодавством України.

10.3. До складу ліквідаційної комісії входять представники Хмельницької обласної ради, Департаменту освіти, науки, молоді та спорту Хмельницької обласної державної адміністрації та Ліцею.

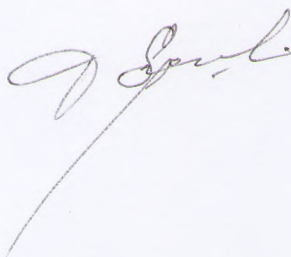
10.4. Орган (особа), який прийняв рішення про ліквідацію Ліцею, встановлює порядок та визначає строки проведення ліквідації, а також строк для заяви претензій кредиторам.

З моменту призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження щодо управління Ліцеєм.

10.5. При реорганізації чи ліквідації Ліцею працівникам, які звільняються, гарантується додержання їх прав та інтересів відповідно до трудового законодавства України.

10.6. У разі ліквідації Ліцею, його активи передаються іншій неприбутковій організації відповідного виду або зараховуються до доходу обласного бюджету.

Директор Ліцею

Олена САПРИКІНА